

SESIUNEA ȘTIINȚIFICĂ A MUZEULUI DE ISTORIE NAȚIONALĂ ȘI ARHEOLOGIE CONSTANȚA (21-23 OCTOMBRIE 1977)

Sesiunea științifică din acest an a muzeului constănțean a fost dedicată unui moment memorabil, sărbătorit de întregul popor – aniversarea centenarului Independenței de stat a României.

Adunarea plenară festivă de deschidere a lucrărilor a avut loc vineri, 21 octombrie 1977, ora 10,30 în sala de ședințe a muzeului.

În prezidiul adunării s-au aflat tovarășii : Ion Tudor, prim-secretar al Comitetului județean Constanța al P.C.R., președintele Consiliului popular județean, Gheorghe Munteanu, președintele Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă Constanța, prof. univ. dr. doc. Dumitru Berciu, prof. univ. dr. doc. Nicolae Lascu, prof. univ. dr. doc. Dumitru Tudor, prof. dr. Iosif Constantin Drăgan, dr. Maria Comșa și dr. Adrian Rădulescu, directorul Muzeului de istorie națională și arheologie Constanța.

Deschizând lucrările sesiunii, tovarășul Adrian Rădulescu a salutat prezența la această manifestare devenită tradițională, a tovarășului Ion Tudor, prim-secretar al Comitetului județean Constanța al P.C.R., președintele Consiliului popular județean, a altor tovarăși, a mulțumit participanților din țară și oaspeților străini care au ținut să onoreze cu prezența lor, cu comunicări de o înaltă ținută, această importantă sesiune științifică.

Tovarășul Ion Tudor, prim-secretar al Comitetului județean Constanța al P.C.R. a rostit în continuare *Cuvîntul de salut* al Comitetului județean de partid Constanța, punînd în evidență marile realizări științifice și muzeologice obținute în acest an. Dintre acestea se detașează încheierea lucrărilor de restaurare la Monumentul triumfal de la Adamclisi și intrarea în circuitul muzeistic a noului muzeu din aceeași localitate.

În continuare, tovarășul Adrian Rădulescu a prezentat *Darea de seamă asupra activității muzeului în perioada octombrie 1976 – octombrie 1977.*

În ședința plenară au mai fost prezentate comunicările :

Dumitru Berciu, *Buridava în contextul unității geto-dacice ;*

Radu Vulpe, *Lămuriri în discuția problemelor istorice ale Trofeului de la Adamclisi ;*

Iosif Constantin Drăgan, *Getia Minor* ;

Petre Diaconu, *Țara Dristrei.. O formațiune statală de la sfârșitul secolului XIV necunoscută pînă în prezent* ;

Dumitru Tudor, *Cum începu la Calafat în 1877 (din relatările bunicului meu)*.

Lucrările sesiunii au continuat după-amiază pe secții, începînd de la ora 16.

La secția I : *Epoca greco-romană*, lucrările au fost conduse de prof. univ. dr. doc. Radu Vulpe și prof. univ. dr. doc. Bucur Mitrea.

Au fost prezentate următoarele comunicări :

Bucur Mitrea, *Legăturile economice ale cetății Callatis cu populațiile daco-getice pe baza descoperirilor monetare* ;

Nicolae Gostar, *Coloniile macedonene din Dobrogea* ;

Maria Coja, *Un vas de măsurat capacitatea descoperit la Histria* ;

Nicolae Lascu, *Ilustrații ovidiene inedite* ;

Octavian Onea, *Un instrument propagandistic al continuității : muzeul Ovidiu* ;

Ștefan Cucu, *Cîteva considerații asupra vehiculelor terestre din Dobrogea în lumina izvoarelor literare antice* ;

Constantin Pop, *Statui imperiale de bronz în Dacia romană* ;

I.T. Dragomir, *Un important vas roman Kopfgefässe în regiunea Dunării de Jos, la Bărboși* ;

Crișan Mușețeanu, *Oglinzi romane de plumb de la Durostorum (comunicarea elaborată în colaborare cu Dan Elefterescu)* ;

Zaharia Milea, *Un teasc roman de la Potaissa (comunicare elaborată în colaborare cu C. Luca)* ;

Dorin Alicu *Templul lui Liber Pater de la Ulpia Triana Sarmisegetusa*.

La discuțiile care urmează se formulează propuneri și observații referitoare la comunicările prezentate.

Astfel tov. Nicolae Lascu elogiază pe tov. O. Onea pentru ideea expusă și propune întocmirea unui memoriu către autoritățile locale pentru crearea unui „Muzeu Ovidiu”, în care s-ar încadra bine și ilustrațiile prezentate în cea de-a patra comunicare.

Tov. N. Gostar remarcă toate lucrările pentru contribuțiile aduse și arată că tov. Ștefan Cucu ar trebui să folosească informațiile scrise despre poștalioanele epocii, să se refere la *praefectus vehiculorum*, explicînd sensul acestei instituții. Recomandă referiri la „carul dacic” reprezentat pe Columna lui Traian și pe alte monumente. În ceea ce privește comunicarea tov. C. Pop, este de părere că trebuie precizat locul exact al statuilor, iar dacă la Porolissum exista o statuie a lui Caracalla, desigur că alte castre nu s-ar fi lăsat mai prejos și ar fi avut și ele o astfel de statuie. Apoi cere o precizare asupra dealului pe care se afla castrul menționat de tov. Z. Milea.

Tov. Z. Milea arată că Dealul Cetății și nu Dealul Zinelor (Tünder) este cel pe care se află castrul menționat.

Tov. O. Onea se referă la termenul *Kopfgefässe* folosit de tov. I. T. Dragomir și generalizează spunând că este de părere să se folosească terminologia echivalentă în limba română.

Tov. VI. Dumitrescu răspunde că este împotriva traducerilor greșite și pentru folosirea termenilor consacrați.

Tov. Al. Suceveanu recomandă tov. Cucu menționarea carelor de la 2 Mai și Telița, referirea la viteza transportului, sugerează găsirea traseelor drumurilor antice, eventual prin aerofotografie. Arată apoi importanța cuptoarelor descoperite de tov. Maria Coja. În continuare se declară de acord cu tov. N. Gostar în privința stabilității stăpînirii macedonene în Dobrogea pentru perioada menționată, remarcînd că și Ptolemeii sînt interesați de această zonă. Trebuie luată în considerație și ipoteza formulată de VI. Iliescu în legătură cu micile orașe grecești, că acestea ar fi mici emporii ale cetăților mari.

Tov. B. Mitrea aduce completări comunicării prezentate. Monedele de bronz pot certifica legăturile economice. Cele găsite la Poiana, Puiești, și în Oltenia sînt ca și noi, deci au venit imediat după batere în aceste regiuni. Emisiunile de bronz, aur și argint se suprapun pe același spațiu, cu deosebire că cele de bronz, aur și argint se suprapun pe același spațiu, pînă la Giurgiu, probabil însă pînă la Drobeta. Au fost găsite numai în cetăți, în dave.

Tov. N. Gostar adaugă cîteva observații în favoarea celor afirmate mai sus. Nu știm încă ce monede au circulat la noi după Alexandru Macedon. Pînă la 311 î.e.n. continuă să se bată monedă tip Filip al II-lea și Alexandru, dateate ante 297, dar ele sînt de fapt mai noi. Cele emise după 311 nu pot fi încă descifrate. Se pare că toate sînt primite din Macedonia și se datează 311-297. După 281 apar alte tipuri, bătute după modelul acesta și dateate post Lysimach.

La secția II: *Arheologie feudală*, lucrările au fost conduse de dr. Maria Comșa și dr. Petre Diaconu.

Au fost prezentate următoarele comunicări :

Maria Comșa, *Elemente de continuitate în ceramica din sec. VIII-XI din Dobrogea* ;

Adrian Panaitescu, *Contribuții la cunoașterea Valului mare de pămînt din Dobrogea* ;

Constantin Scorpan, *Atelier de ceramică din secolul XIV în Dobrogea* ;

Lt. major Dan Căpățînă, *Cercetările de arheologie medievală la Dunărea de Jos* ;

Carol König, Lt. major Dan Căpățînă, *Rezultatele cercetărilor arheologice în curtea brîncovenească de la Obilești - Ilfov*.

Lucrările continuă cu discuții pe marginea comunicărilor.

Tov. Petre Diaconu, referindu-se la lucrarea tov. M. Comșa evidențiază continuitatea formelor și decorului în ceramica din epocă romană și în cea feudal-timpurie în Dobrogea. Precizează că Maria Comșa a remarcat pentru prima oară în țara noastră ceramica din humă albă, acoperită

cu vopsea roșie pentru feudalismul timpuriu și anunță apariția unei ceramici de acest fel la Ostrov, într-un complex funerar din sec. II e.n. În legătură cu comunicarea tov. A. Panaitescu evidențiază prezentarea sintetică a datelor și importanța pentru datare a fragmentului ceramic de tip Dridu – sec. IX e.n. Recomandă dezvoltarea părții din comunicare referitoare la istoricul cercetărilor și ipotezelor privind datarea fortificației. Atrage atenția asupra importanței descoperirii de la Năvodari, prezentată de tov. C. Scorpan. Se pronunță pentru o datare mai largă a materialului arheologic găsit și remarcă deosebirile de pastă și decor între ceramica feudală pontică și cea de pe linia Dunării. Privind comunicarea tov. Dan Căpățînă arată necesitatea continuării săpăturii pînă la stratul de pămînt viu pentru a clarifica interesantele probleme apărute, privind fortificațiile din zonă și remarcă proveniența geneveză a numelui cetății Giurgiu.

Tov. Maria Comșa evidențiază în legătură cu comunicarea tov. C. Scorpan legăturile puternice dintre ceramica feudală pontică cu cea din nord (Cetatea Albă) și din zona peninsulei balcanice.

La secția III : *Istorie medie și modernă*, lucrările au fost conduse de conf. univ. dr. Nicolae Ceachir și col. Nicolae Constantin.

Au fost prezentate următoarele comunicări :

Radu Ștefan Ciobanu, *A pierdut Mircea cel Bătrîn Dobrogea ?*

Sergiu Iosipescu, *Preliminarii la o discuție : rolul strategic al Dobrogei în vremea expansiunii și dominației otomane (sec. XIV–XIX) ;*

Anca Ghiață, *Organizarea administrativ-teritorială a Dobrogei (sec. XIV–XIX) ;*

Gabriel Custurea, *Tezaurul monetar de la Cernavodă (sec. XVII–XVIII) ;*

Veniamin Ciobanu, *Situația internațională și lupta pentru independență a Principatelor Române între 1792–1815 ;*

M. Brudiu, *Dicienii în sud-estul Moldovei ;*

Col. Constantin Nicolae, *Mărturii străine despre evenimentele militare desfășurate în Dobrogea (1821–1877) ;*

Ileana Pitrescu, *Obiceiurile juridice la tătarii crîmleni ;*

Florin Marinescu, *Un memoriu al direcțiunii generale a telegrafelor și poștelor relativ la extinderea legăturilor poștale pe linia maritimă Constanța – Constantinopol ;*

Maria Marinescu-Himu, *Un lexicograf constănțean ;*

Mihail Zamfira, *Cercetări etnolingvistice în Dobrogea în secolul al XIX-lea ;*

Liviu Ștefănescu, *Lupta poporului român pentru independență în lumina unor documente inedite de o importanță deosebită pentru istoria națională.*

În cadrul discuțiilor, tov. Ion Bitoleanu întrebă în legătură cu comunicarea prezentată de tov. Ștefan Ciobanu care sînt părțile tătărăști în Dobrogea, iar tov. Sergiu Iosipescu, referindu-se la comunicarea tov. Anca Ghiață, ridică problema dacă drumul militar trece prin cazale. Tov. R. Ciobanu se referă apoi la criteriile care au stat la baza datării tezaurului de la Cernavodă, prezentat la comunicarea tov. G. Custurea. De asemenea

relevă aportul științific al comunicărilor prezentate de tov. A. Ghiață, S. Iosipescu, col. C. Nicolae și importanța documentelor prezentate de tov. L. Ștefănescu pentru cunoașterea unor noi date despre războiul de independență ; se arată de asemeni importanța studiului comunității tătărești pe cale de disoluție, prezentat de tov. Ileana Pitrescu. Tov. S. Iosipescu recomandă efectuarea și a altor studii sociologice asupra altor comunități etnice din Dobrogea : turcească, armenescă, grecească.

Simbătă, 22 octombrie. Lucrările au continuat pe secții.

La secția I : *Epoca romano-bizantină*, lucrările au fost conduse de prof. univ. dr. doc. Nicolae Lascu și conf. univ. dr. Hadrian Daicovicu.

Au fost prezentate următoarele comunicări :

Mihai Bărbulescu, *Atributele divinităților în plastica Daciei și a Dobrogei romane : între decor și simbol* ;

M. Zahariade, Crișan Muștețanu, D. Elefterescu, *Ștampilele legiunii a XI-a Claudia* ;

Maria Muntean, *Inscripții inedite din Tomis* ;

M. Zahariade, *Teritoriul militar al legiunii a XI-a Claudia la Dunărea de Jos* ;

Z. Covacef, *Unele observații privind tema banchetului în arta funerară din Dobrogea romană* ;

Radu Ocheșeanu, *Unele probleme privind statuia zeiței Tyche din Tomis* ;

Hadrian Daicovicu, *Un fragment ceramic cu inscripție de la Porolissum* ;

N. Cheluță-Georgescu, *Considerații privind necropola romană de la Capidava* ;

Al. Suceveanu, *Despre începuturile vieții romane în Dobrogea. Puncte de vedere și controverse* ;

Em. Popescu, *Limba inscripțiilor creștine din Dobrogea* ;

Andrei Aricescu, *În legătură cu o serie de reliefuri dionysiace de la Histria și din împrejurimi* ;

Vasile Barbu, *Dobrogea în vremea lui Gallienus* ;

C. Scorpan, *Unele probleme topografice și urbanistice la Dunărea de Jos în cadrul evoluției concepției asupra fortificațiilor și metodelor constructive* ;

Magda Tzony, *Romanii din Muntenia și relațiile lor cu Moesia în secolul II-IV e.n.* ;

Constantin Chera-Mărgineanu, *Un mormânt de epocă romană descoperit în apropierea comunei Ostrov* ;

V. H. Bauman, *Villa rustica specializată în creșterea animalelor*.

În cadrul discuțiilor pe marginea comunicărilor tov. N. Gostar recomandă tov. M. Bărbulescu să țină seama de părerea lui L. Robert în legătură cu sarcofagul cu simboluri din Constanța, iar privitor la comunicarea tov. M. Muntean spune că s-ar putea ca amintitul veteran din legiunea a V-a Macedonica să fie un oriental pentru că numele Mama are o largă răspândire, inclusiv în Asia Mică. Referindu-se la comunicarea tov. Magda

Tzony face precizarea că în raport cu teritoriile reocupate sub Constantin, castrul de la Pietroasele este prea îndepărtat. Ștampila găsită este de la începutul sec. II, materialele trebuie să se lege de cele de la Tirgșor și Drajna.

Tov. Dumitru Tudor recomandă tov. M. Bărbulescu să țină seama de fenomenul sincretismului și să includă în studiu și Cavalerii danubieni. Precizează apoi că între Caracalla și Gallienus nu mai apare pe cărămizi ștampila legiunii a XI-a Claudia, ea fiind din nou aplicată după tetrarhie. Ștampile care încep cu L au fost găsite și la Drobeta iar ștampile ale legiunii amintite, necuprinse în comunicarea tov. M. Zahariade, C. Mușețeanu și D. Elefterescu au apărut și la Slăveni și Buridava. Referitor la comunicarea tov. A. Aricescu sînt redată condițiile de descoperire la Histria a unui relief reprezentîndu-l pe Dionysos lîngă inscripția ce amintește de Rhemaxos. Întreabă apoi care este situația monedelor în castrul de la Pietroasele. Ștampila descoperită nu ar fi din sec. IV. Crede că există două faze : o fază Drajna-Tirgșor și o fază tirzie. În legătură cu stăpînirea constantiniană există suficiente dovezi privind intensitatea ei la nord de Dunăre.

Tov. Bucur Mitrea face cîteva precizări pe marginea comunicării tov. M. Tzony privind circulația monetară în sec. II-IV în Muntenia. Se constată un prim val cauzat de prezența romană iar apoi apar monedele din sec. II e.n. A cercetat tezaurul de monede romane de argint din sec. IV de la Celei descoperit în 1867. Alte depozite de monede au fost descoperite la Sprincenata, din sec. IV e.n. Apar și în Moldova, arătînd probabil aria de dominație a goșilor, neavînd funcție de bani. *Siliquae* nu găsim în Africa de nord, în Pannonia, nici în Banat ; acolo unde apar sînt dublate de o imensă cantitate de monedă de bronz.

Tov. Al. Suceveanu consideră ca fiind bun criteriul tov. M. Zahariade, C. Mușețeanu și Dan Elefterescu de a studia ștampilele legiunii a XI-a Claudia în comparație cu inscripțiile. De asemenea precizează accepțiunea teritoriului militar al legiunii. Arată apoi că trebuie să întreprindă săpături și în castrul de la Capidava pentru cunoașterea sec. II-III.

Tov. Radu Ocheșeanu afirmă că din studiul circulației monetare în cetatea Tropaeum Traiani se constată că numărul monedelor lui Gallienus scade la jumătate, ceea ce documentează o situație de criză economică.

Tov. M. Zahariade sugerează tov. C. Scorpan luarea în considerație și a orașelor din interiorul provinciei, afirmînd apoi că lucrarea este un corespondent pentru limesul estic al lucrării lui Herald von Petrikovits pentru cel vestic.

Tov. C. Scorpan sugerează tov. M. Zahariade de a vorbi mai degrabă de zona de influență a legiunii a XI-a Claudia. Referindu-se la situația din Dobrogea la mijlocul sec. III e.n., prezentată de tov. V. Barbu, afirmă că este greu de vorbit de o distrugere generală, ci mai curînd de valuri succesive de atac. Stilpii militari dovedesc refaceri generale, nu invazii.

Tov. M. Muntean arată că există un stilp miliar din vremea lui Galienus la Tomis, dovadă a refacerii drumului litoralului în această perioadă.

Tov. H. Daicoviciu propune o observație precisă a arderii gropilor în necropola de la Capidava pentru a determina dacă aceasta este executată pe loc sau în prealabil. Este de părere că datele noi aduse de tov. M. Tzony demonstrează o situație mai complicată la Pietroasele, fiind însă prea mult să se vorbească de o simbioză între aceste două regiuni în perioada amintită.

Tov. M. Tzony precizează din nou că în castrul de la Pietroasele existența documentelor arheologice pentru sec. II este numai ipotetică.

Tov. V. Barbu precizează că a expus situația din timpul lui Gallienus mai ales pe baza observațiilor de pe malul drept al Dunării, dar și al celor de la Sucidava (Celei).

La secția II : *Arheologia comunei primitive* lucrările au fost conduse de prof. univ. dr. doc. Vladimir Dumitrescu, prof. univ. dr. doc. Dumitru Berciu și dr. Eugen Comșa.

Au fost prezentate următoarele comunicări :

Alexandru Păunescu, *Tardenoisianul de la Straja, comuna Cumpăna, județul Constanța* ;

Petre Cotet, *Hărțile morfoarheologice și importanța lor* ;

Alexandra Bolomey, *Dobrogea la începutul neoliticului* ;

Silvia Marinescu – Bilcu, *Asupra câtorva aspecte ale neoneoliticului vest-pontic* ;

Gheorghe Lazarovici, *Legăturile fazei Vinča A cu Thessalia de nord și Balcanii de sud (contribuții la cunoașterea culturii Vinča)*.

Eugen Comșa, *Considerații cu privire la mormintele cu ocră de pe teritoriul Dobrogei* ;

Silvia Comănescu, Horia Dumitrescu și Corneliu N. Mateescu, *Studiu matematic de mecano-structură a bolții craniene (aplicare la un craniu din perioada de tranziție de la neolitic la bronz)* ;

Dan Monah, *Cîteva observații privind începuturile metalurgiei aramei în spațiul carpato-balcanic* ;

Nicolae Harțuche, *Două descoperiri arheologice din Dobrogea aparținînd culturii populației de stepă nord-pontică* ;

Floricele Marinescu, *Cimitirul hallstattian de la Oteșani, jud. Vilcea* ;

Constantin Iconomu, *Rezultate preliminare ale campaniilor de săpături arheologice efectuate în anii 1974–1976 la Curteni, punctul Dealul Șipote* ;

Mihai Irimia, *Descoperiri arheologice recente din secolele IV–II î.e.n. în Dobrogea* ;

Nicolae Conovici, Laurenția Georgescu, *Date noi privind mormîntul getic de la Dorobanțu*.

În cadrul discuțiilor tov. Vl. Dumitrescu își exprimă opinia în legătură cu comunicarea tov. A. Bolomey că în cazul în care într-adevăr nivelul Mării Negre era mai înalt cu 5 m în neoliticul timpuriu s-ar explica parțial

lipsa unor culturi corespunzătoare acestei perioade, deși urme de viață pot să apară în zonele mai înalte ale Dobrogei. Referindu-se la comunicarea tov. Dan Monah, consideră că începuturile metalurgiei aramei sînt mai tîrziu în Europa decît în Orientul Apropiat. Ar fi posibilă și o origine locală a acestei metalurgii, dar mai sînt necesare dovezi. Privind comunicarea tov. N. Harțuche precizează că culturile Usatovo și Cernavodă I nu sînt contemporane, similitudinile dintre unele materiale vor trebui explicate în viitor prin noi cercetări.

Tov. Eugen Comșa arată referitor la comunicarea tov. A. Păunescu că descoperirile tardenoisienne din Dobrogea sînt foarte importante. Nu este însă de acord cu opinia potrivit căreia tardenoisianul ar fi prezent aici pînă la începutul culturii Hamangia. Referindu-se la interpretările tov. A. Bolomey, consideră că neoliticul timpuriu nu lipsește din Dobrogea ; este posibil ca aici să se fi răspîndit culturile sudice.

Tov. Vi. Dumitrescu relevă în legătură cu comunicarea tov. N. Conovici și L. Georgescu importanța aplicării metodelor de cercetare antropologice în arheologie.

Tov. M. Brudiu referindu-se la comunicarea tov. A. Bolomey arată că se ivește și problema unor subsidențe geologice. De asemenea, ridicarea nivelului Dunării în ultimele milenii a dus la colmatarea unor zone, acoperindu-se multe stațiuni antice.

Tov. D. Berciu subliniază caracterul interdisciplinar al unor comunicări. Consideră că în Dobrogea există un fond tardenoisian puternic, deoarece în cultura Hamangia se întîlnesc multe microlite. Acestea puteau fi aduse de purtătorii culturii amintite, dar pot fi de tradiție locală. Este de părere că cultura Hamangia a mai evoluat în Dobrogea și își menține opinia în legătură cu existența unei variante vest-pontice a culturii Gumelnița, căreia îi aparțin și descoperirile de la Varna (R. P. Bulgaria). Cultura Hamangia a contribuit efectiv la geneza culturii Gumelnița. Remarcă de asemenea comunicarea prezentată de tov. M. Irimia, care îmbogățește harta descoperirilor arheologice din Dobrogea pentru o perioadă în care acestea erau puțin numeroase.

La secția III : *Istorie modernă și contemporană* lucrările au fost condate de conf. univ. dr. Nicolae Ceachir, col. Constantin Nicolae, prof. Radu Ciobanu, dr. Anca Ghiață și conf. univ. dr. Ion Bitoleanu.

Au fost prezentate următoarele comunicări :

Cpt. Mihai Ionescu, *Efortul diplomatic românesc pentru recunoașterea independenței naționale (1877-1878)*.

Gheorghe Dumitrașcu, *Un document inedit privitor la Dobrogea în noiembrie 1878, datorat lui C. Scheletti*.

Nicolae Ceachir, *Semnificația cuceririi Plevnei*.

Col. Constantin Căzănișteanu, *Lupta poporului român pentru libertate și independență*.

Cornel Scafeș, *Dobrogea modernă în bibliografia militară românească*.

Stelian C. Popescu, *Centenarul Independenței de stat a României în literatura istorică de peste hotare*.

Angela Pop, Mihail Kogălniceanu și Dobrogea.

Ion Bădică, Eminescu și Dobrogea.

Mariana Lupu, *Bricul „Mircea” de la Constanța la Kiel (1895)*. Jurnal de bord.

Georgeta Borandă, *Rolul crucișătorului „Elisabeta” în formarea mării naționale (1888–1916)*.

Steluța Pârâu, *Viața țărănimii din județul Tulcea la începutul secolului XX*.

Constantin Iordan-Sima, *Cîteva date privind locul Dobrogei în negocierile Antanei cu Bulgaria în anii 1914–1915 și atitudinea României*.

Carmen Atanasiu, *Contribuții ale mării comerciale române la primul război mondial*.

Sergiu Columbeanu (comunicarea prezentată de tov. A. Ghiță), *Perspectivile traficului maritim al României după obținerea independenței și reintegrarea Dobrogei*.

În cadrul discuțiilor tov. R. Ciobanu se exprimă elogios la adresa comunicărilor prezentate.

Tov. Gh. Dumitrașcu nu este de acord cu o statistică din comunicarea tov. A. Pop deoarece G. Ghica vorbea doar de 2000 de români în Tulcea la 1878. Stoianovici arăta că între 1877 și 1878 cifra populației a crescut de patru ori. Privitor la comunicarea tov. I. Bădică tov. Dumitrașcu arată că nu trebuie să ne mire atacurile lui Eminescu la adresa liberalilor pentru că el a fost conservator.

Tov. A. Ghiță este de părere că tov. S. Popescu a adus date noi, menite să elucideze o serie de aspecte importante din istoria României, aspecte care ajută la înlăturarea unor confuzii care mai persistă în prezentarea peste hotare a evenimentelor de la 1877–1878.

Lucrările sesiunii au continuat după-amiază pe secții.

La secția I : *Epoca romano-bizantină* lucrările au fost conduse de prof. univ. dr. doc. Dumitru Tudor și de conf. univ. Nicolae Gostar.

Au fost prezentate următoarele comunicări :

Mihai Bucovală, *Circulația materialului vitric în epoca romană tîrzie în Dobrogea* ;

Vasile Culică, *Pinteni din romanitatea tîrzie pe limesul Dunării de Jos* ;

Lt. col. Cristian Vlădescu, Honoriu Stoica, Nicolae Moghior, *Brazda lui Novac în zona județului Dolj* ;

Gheorghe Papuc, *Concluzii asupra zidului de incintă și a porții de vest a cetății Tropaeum Traiani* ;

Gavrilă Simion, Victor H. Bauman, Andrei Opaiț, Ernest Oberländer-Tîrnoveanu, Gheorghe Mănuclu-Adameșteanu, I. Vasiliu, *Troesmis (raport preliminar)* ;

Irina Oberländer-Tîrnoveanu, *Stațiuni antice din comuna Mahmudia* ;

Alexandru Barnea, *Relații economice ale Dobrogei romane cu Imperiul în secolele IV–VIII e.n.*

În cadrul discuțiilor tov. E. Popescu consideră privitor la comunicarea tov. I. Oberländer-Tîrnoveanu că inscripția trebuie datată cu un an mai târziu. În legătură cu comunicarea tov. A. Barnea spune că epitetul „periplektos” apare după 469, deci exclude datarea în sec. IV e.n.

Tov. D. Tudor se referă la comunicarea tov. M. Bucovală aducînd în discuție problema vaselor de la Mangalia, descoperite într-un mormînt de incinerare din sec. II e.n. Privitor la comunicarea tov. V. Culică consideră că pintenii trebuiesc puși în legătură cu dezvoltarea cavaleriei începînd de la Gallienus.

Tov. S. Iosipescu își exprimă părerea că trebuiesc rezolvate problemele de publicare a materialelor arheologice rezultate pînă acum din descoperiri în cadrul unor mari corpus-uri.

Tov. Al. Suceveanu sugerează de asemenea publicarea unor cataloage în acest sens. Referitor la comunicarea tov. Gh. Papuc pune în discuție unele aspecte de amplasament legate de turnul A. În privința comunicării tov. A. Barnea este de părere că imaginea noastră în privința secolelor IV–VIII e.n. este deformată. Comunicarea l-a convins că autoritățile romane controlau foarte bine această zonă. Este de acord cu concluzia privind comerțul populațiilor din Dobrogea cu Africa de nord, dar pune la îndoială că toată ceramica publicată ar proveni din Africa.

Tov. A. Barnea aduce unele argumente în legătură cu datarea sigiliilor din vremea lui Paternus și vorbește apoi de cumularea funcției de „comes comerciorum”.

Tov. N. Gostar întreabă pe tov. I. Oberländer-Tîrnoveanu dacă s-a putut recunoaște pe teren locul de descoperire al fragmentelor de inscripții conținînd liste de soldați. I se răspunde că punctul este dificil de identificat. Întreabă apoi dacă de-a lungul „Brazdei lui Novac” nu a fost sesizată vreo așezare care să servească la datare și sugerează dacă nu cumva valul continuă și dincolo de Pietroasele pînă la Dunăre.

Tov. C. Vlădescu prezintă în continuare dimensiunile valului, vorbind și de elementele sale constantiniene.

Tov. M. Zahariade recomandă tov. St. Cucu să extindă informația pentru comunicarea prezentată în ziua precedentă prin consultarea unor lucrări ca „Notitia dignitatum” și „Codex Theodosianus”.

Tov. H. Stoica aduce unele completări privind ceramica de la Locus-teni.

La secția III : *Istoria modernă și contemporană* lucrările au fost conduse de căpitan rg. I Nicolae Petrescu, director al Muzeului Marinei din Constanța și conf. dr. Stelian Popescu.

Au fost prezentate următoarele comunicări :

Cornel Greavu, *Fapte de vitejie ale marinarilor români în sprijinul flancului drept al trupelor române în luptele din Dobrogea din primul război mondial ;*

Aurelia Răducăneanu, *Mărturii documentare despre ocupația inamică în anii 1916–1918 în județul Constanța ;*

Stoica Lascu, *Noi documente privind Dobrogea anilor 1916–1918, intrate în patrimoniul Muzeului de istorie națională și arheologie Constanța* ;

Valentin Ciorbea, *Activitatea partidelor politice burgheze în Dobrogea la sfârșitul primului război mondial* ;

Nicolae Petrescu, *Constituirea unor organizații țărănești din județele Constanța și Tulcea în 1919* ;

Maria Mathé-Kiș, *Mișcarea muncitorească din portul Constanța după primul război mondial* ;

Mihai Luca, *Organizații democratice și antifasciste din Dobrogea în perioada 1918–1938* ;

Gh. I. Florescu, *Aspecte ale solidarității mișcării sindicale internaționale cu lupta sindicatelor unitare din România* ;

Ion Bitoleanu, *Trei decenii de realizări în Dobrogea, 1947–1977* ;

Mariana Bălăbănescu, *Modalități de ilustrare a principalelor aspecte ale construcției socialiste în Muzeul de istorie națională și arheologie Constanța*.

În încheiere, conf. univ. dr. Stelian Popescu face aprecierea generală că nivelul comunicărilor a fost ridicat din punct de vedere științific.

C. CHERA-MĂRGINEANU